

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
Фонд Президентів України

Передрук за погодженням

Ініціативи Президента України Петра Порошенка (електронне урядування)

Випуск 3

(огляд матеріалів ЗМІ за 1 – 30 листопада 2014 р.)

Зміст

Анонс.....	2
Офіційна інформація.....	6
Регіональні ініціативи.....	11
Експертний погляд.....	18
Зарубіжний досвід.....	20
Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування.....	29

Анонс

2 грудня 2014 р.

«Майбутнє цифрового суспільства» – онлайн-лекція **Кріса Скіннера** в Україні!

ПриватБанк запрошує на пряму трансляцію лекції автора книги «Цифровий банк». Коли: 2 грудня 2014, 9:00 – 12:30 Мова: англійська, російська.

ПриватБанк запросив Кріса для виступу перед командою своїх менеджерів. Вони вважають, що його досвід допоможе не зупинятися на досягнутому і не відставати від технологічних трендів. Останнім часом даний банк активізував діяльність у соціальній сфері. Тому вони вирішили не робити з цієї зустрічі виключно внутрішню подію, приховуючи тим самим від громадськості корисних знань. Онлайн-трансляція буде доступна для всіх бажаючих.

Якщо вас цікавить, що спільного між банком і Google, як зміниться банкінг під впливом інтернету, і що чекає світову економіку в цілому, то у вас є можливість почути думку Кріса Скіннера. Чи багато з вас цікавляться інноваціями в банках? Іноді тут зустрічаються дуже цікаві речі. Наприклад, ви знали, що ПриватБанк розробив перший Android-банкомат без екрану і кнопок під назвою Topless?

Кріс Скіннер відомий як засновник європейського мережевого форуму Financial Services Club, який щороку збирає фінансистів, охочих обговорити тему «обслуговування майбутнього» в банківській сфері. Перший форум відбувся в 2004 році. З того часу такі зустрічі проводяться на постійній основі в Австрії, Англії, Ірландії, Норвегії, Польщі, Шотландії, Швеції та інших країнах. Всі зустрічі присвячені зростанню ринку фінансових послуг і технологій у банківській сфері.

Кріс є виконавчим директором дослідницької компанії Balatro і співзасновником аналітичного агенства Shaping Tomorrow, він постійно з'являється на BBC News і Bloomberg як експерт по банках. Крім цього, Скіннер веде блог thefinancer.com, де виступає в ролі незалежного оглядача фінансових ринків. Скіннер – автор десяти книг, деякі з яких можуть стати настільними для більшості працівників банківської сфери. Одна з таких «Цифровий банк», книга про еволюції і трендах в банкінгу, про те, як буде влаштований ринок, коли всі банки перейдуть у режим 2.0 і будуть доступні своїм клієнтам 24 /7 (http://egov.at.ua/news/vidkrita_onlajn_lekcija_krisa_skinnera_v_ukrajini/2014-11-24-138).

12 декабря 2014 г. (Минск)

**XI Международная научно-практическая конференция
«Управление информационными ресурсами»**

Організатор: Академія управління при Президенті Республіки Білорусь.

Секції конференції: інформаційна політика і засоби масових комунікацій; електронне правління; захист інформаційних ресурсів: теорія і практика; моделювання соціально-економічних процесів; електронні освітні ресурси (http://www.pac.by/ru/news-feeds/actual-information/informatsionnye-resursy-v-upravlenii-obsudjat-uchastniki-xi-mezhdunarodnoj-nauchno-prakticheskoy-konferentsii_i_0000004803.htm).

конкурси

«ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ ЯК СИСТЕМА ПРЯМОЇ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ І ОСНОВА НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ».

Регіональний фокус: Загальноукраїнський.

Термін подання документів: до 6 лютого 2015 р.

Орієнтовні дати поїздки 11-18 квітня 2015 р.

Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) повідомляє про початок відбору учасників з усіх областей України для програми стажування за тематичним напрямком «Електронне врядування як система прямої електронної демократії і основа надання адміністративних послуг» в рамках проекту «Навчальні програми професійного зростання» (Participant Training Program).

Проект «Навчальні програми професійного зростання» спрямовано на розвиток потенціалу місцевих інституцій (організацій, установ) задля зміцнення їхньої спроможності ефективно діяти в умовах нестабільності економічних та політичних процесів з метою сприяння демократичному управлінню, активізації громадянського суспільства і створення атмосфери соціального усвідомлення громадянами своїх прав і можливостей, завдяки чому вони зможуть свідомо брати участь у прийнятті рішень, що впливають на їхнє життя. Проект передбачає обмін професійним досвідом, і надає учасникам можливість ознайомитися з роботою американських чи європейських колег на робочих місцях, а також розвивати професійні співтовариства й партнерства в Україні.

Навчальна програма «Електронне врядування як система прямої електронної демократії і основа надання адміністративних послуг» проходить у Великій Британії і триватиме один тиждень.

Учасники відбиратимуться шляхом відкритого конкурсу. Група складатиметься з 10 осіб. Також буде відібрано до 3 альтернативних кандидатів, які зможуть взяти участь у програмі у разі відмови від участі когось з основних кандидатів. Програма розроблятиметься для групи в цілому з урахуванням побажань її учасників. Під час перебування на стажуванні учасники проживатимуть у готелі із двомісним розміщенням. Орієнтовна дата поїздки – з 11 по 18 квітня 2015 р. Усі витрати відібраних

учасників програми покриваються проектом, окрім вартості виготовлення закордонного паспорта та транспортних витрат на території України. Знання англійської мови не вимагається, під час програми з групою працюють перекладачі.

Електронне урядування – спосіб організації державної влади за допомогою систем локальних інформаційних мереж та сегментів глобальної інформаційної мережі, що забезпечує функціонування органів влади в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування з ними громадян, юридичних осіб, неурядових організацій. Головною складовою електронного урядування є електронний уряд – єдина інфраструктура міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування з громадянами та суб'єктами господарювання. Електронний уряд визначає новий спосіб взаємодії на основі активного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) з метою підвищення ефективності надання державних послуг.

Основною метою програми «Електронне урядування як система прямої електронної демократії і основа надання адміністративних послуг» є допомога Україні в побудові інклюзивної, ефективної політики та системи електронного урядування для підвищення прозорості надання адміністративних послуг громадському сектору та заохочення громадськості до участі у процесі, а також у сприянні стабільності економічних та соціальних реформ.

Основним компонентом навчальної програми є розробка учасниками індивідуальних або групових планів дій, що включатимуть ідеї та досвід європейських партнерів, які учасники впроваджуватимуть в Україні після повернення.

Впродовж програми учасники зустрінуться з представниками державних та муніципальних органів влади, зокрема, з фахівцями, що управляють та супроводжують електронне урядування.

Під час зустрічей обговорюватимуться наступні питання:

мета, поняття і основні принципи електронного урядування;

основні зацікавлені сторони, що сприяють реалізації електронного управління;

роль уряду в розробці політики електронного управління, впровадження передового досвіду і розвитку електронних рішень;

ключові елементи комплексної системи електронного управління;

роль електронного управління в активізації участі громадян у розробці та реалізації політики, реформуванні державного сектору і створенні сприятливого клімату для бізнесу;

можливості та головні перешкоди на шляху розширення використання послуг електронного управління усім населенням, з особливим акцентом на вразливі групи;

застосування сучасних технологій, спрямованих на поліпшення міжвідомчої координації, підтримки громадянської активності та

забезпечення сталого розвитку (<http://ptp.ceume.org.ua/elektronne-vryaduvannya-yak-sistema-pryamo%D1%97-elektronno%D1%97-demokrati%D1%97-i-osnova-nadannya-administrativnix-poslug>).

Електронні послуги для громади – конкурс проектів розвитку електронного урядування.

Мета конкурсу – створити умови для громадського діалогу про потреби електронних послуг і переваги їх використання; підтримати партнерства громадянського суспільства, місцевої влади і бібліотеки, які прагнуть об'єднати зусилля і впровадити е-послуги у своїй громаді, а також підвищити рівень використання населенням наявних е-послуг; розповсюдити інформацію про наявні інструменти і ресурси е-урядування задля підвищення прозорості і відкритості урядування та залучення громад до місцевого управління; позиціонувати сучасні бібліотеки як комфортні тренінгові платформи та нейтральні майданчики для обговорення важливих для громади питань.

До участі у конкурсі запрошуються:

тристоронні коаліції у складі (1) бібліотеки, яка надає вільний доступ до інтернету, (2) громадської організації (ГО) та (3) органу місцевої влади або самоврядування (як мінімум одного), які зацікавлені у розширенні можливостей громадян використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для спілкування з владою й участі у прийнятті рішень (е-демократія) та отримання послуг в електронному форматі.

Завдання проекту можуть включати, але не обмежуватись, такими:

- Налагодження конструктивного діалогу «влада – громада» з метою визначення потрібних громаді е-послуг. Розроблення і впровадження нової (нових) послуг(и), належна підготовка персоналу інституцій-надавачів е-послуг;

- Навчання на базі обладнаних комп'ютерною технікою бібліотек різних категорій громадян, включно із службовцями різних рівнів та представниками органів самоврядування, надавати е-послуги та користуватися ними;

- Впровадження заходів, які просувають електронні послуги серед населення і демонструють, як нові технології допомагають збільшенню громадської участі у місцевому врядуванні та роблять отримання послуг більш комфортним і прозорим;

- Моніторинг рівня використання е-послуг(и), організація збору відгуків і пропозицій щодо роботи е-послуг(и);

- Громадські обговорення наявних е-послуг у регіоні чи населеному пункті, визначення і впровадження кроків для підвищення рівня їх використання та поліпшення якості надання послуг.

Очікуваними результатами впровадження проектів буде впровадження потрібних громадам електронних послуг, підвищення кількості осіб, які користуються інструментами е-урядування, зростання поінформованості населення про наявні електронні послуги, вирішення актуальних для

регіону або конкретного населеного пункту питань за допомогою інструментів е-урядування, забезпечення якісного доступу громадян до публічної інформації та електронних послуг, а також збільшення відвідуваності бібліотек.

Тривалість проектів

– до 5 місяців.

Орієнтовний термін початку проектної діяльності

– 1 лютого 2015 року.

Бюджет проектів підтримає до 10 кращих проектів грантом на суму до 5 000 доларів США. Співфінансування з боку органів влади буде вважатися перевагою заявника. Грантоотримувачем буде громадська організація (<http://gurt.org.ua/news/grants/24385>).

Офіційна інформація

Голова Державного Агентства з питань електронного урядування України Олександр Риженко, презентуючи 21 листопада в Мінрегіоні Зелену книгу державної політики у сфері електронного урядування в Україні:

Імплементация електронного урядування в Україні – один з «ключів» успішної реалізації запланованих реформ. Саме інструменти електронного урядування повинні сприяти ефективному проведенню реформ через забезпечення прозорості та відкритості всіх процесів, подоланню чинників корупції та відомчої закритості й зловживань, а також – підвищенню ефективності роботи органів влади.

Підготовлена робочою групою з розробки урядової політики в сфері розвитку е-урядування України при Віце-прем'єр-міністрові України – Міністрові регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, Зелена книга є планом впровадження е-урядування. В європейському досвіді – вона передуює розробці конкретних нормативно-правових актів.

Зелену книгу презентували та обговорили у рамках круглого столу.

Депутат Європейського Парламенту Міхал Боні зазначив, що провадження такого відкритого, публічного та зрозумілого всім процесу формування державної політики у тій чи іншій сфері через розробку Зеленої книги та, у подальшому, Білої книги, є загальноєвропейською практикою і це є кроком для плідної співпраці з європейськими партнерами.

«Е-урядування буде новою основою взаємодії між владою та громадою. Людям зручно буде користуватися такою системою для отримання послуг».

В свою чергу, **Мирослав Кошелюк, заступник Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства** відзначив, що від електронного урядування на сьогодні залежить конкурентоспроможність країни у сучасному світі. І в рамках

реалізації Угоди про Асоціацію з ЄС Україна повинна забезпечити комплексний розвиток електронного урядування відповідно до європейських вимог. Імплементация норм ЄС у цьому питанні з метою надання транскордонних послуг у подальшому є дуже важливою (*В Україні розпочалося обговорення державної політики електронного урядування // <http://www.minregion.gov.ua/news/v-ukrayini-rozpochalosya-obgovorennya-derzhavnoyi-politiki-elektronnogo-uryaduvannya-568050>. – 2014. – 21.11*).

Государственная пенитенциарная служба Украины разрабатывает Специальную информационно-коммуникационную систему для осужденных. Об этом сообщает пресс-служба управления Государственной пенитенциарной службы Украины в Луганской области.

«С целью реализации положений статей 107, 110 Уголовно-исполнительного кодекса Украины относительно обеспечения права осужденных на переписку, ведения ими телефонных разговоров с помощью мобильной связи и пользования сетью Интернет, Государственной пенитенциарной службой Украины разрабатывается Специальная информационно-коммуникационная система для осужденных», – говорится в сообщении.

В пресс-службе сообщают, что согласно проекту, эта система будет иметь вид электронного планшета, на рабочем столе которого выведены ярлыки для загрузки конкретных сайтов, сервисов и программ. *Базовый набор функций будет включать ориентировочно следующие разделы: «Правовая помощь», «Дистанционное обучение» и «Подготовка к освобождению». Доступа к услугам электронной почты, социальных сетей, сайтов, пропагандирующих жестокость, насилие и эротического или порнографического содержания осужденные иметь не будут.*

Отметим, что Закон Украины «О внесении изменений в Уголовно-исполнительный кодекс Украины относительно адаптации правового статуса осужденного к европейским стандартам» вступил в силу с 7 мая 2014 года и существенно расширил основные права осужденных в учреждениях исполнения наказаний (*Для украинских заключенных разработают спецпланшет // <http://pravo.ua/news.php?id=0045030>. – 2014. – 21.11*).

НБУ утвердил перечень из 17 банков, которые имеют право осуществлять выпуск электронных денег в соответствии с законодательством Украины.

При этом Нацбанк утвердил две системы электронных денег «Максі» ПАТ «Альфа-Банк» и «МонеХу» ПУАТ «Фідобанк».

Национальный банк Украины постановлением №705 от 5 ноября утвердил положение о порядке эмиссии электронных платежных средств, передает rbcua.com.

«Утвердить положение о порядке эмиссии электронных платежных средств и осуществления операций с их использованием», – говорится в документе.

Согласно постановлению, признаны утратившими силу постановление правления НБУ от 30 апреля 2010 г. №223 «Об осуществлении операций с использованием специальных платежных средств», а также пункт 4 постановления от 4 ноября 2010 г. №481 «О внесении изменений в некоторые нормативно-правовые акты Национального банка Украины по вопросам регулирования выпуска и обращения электронных денег».

Нацбанк обязал банки, которые осуществляют эмиссию и эквайринг электронных платежных средств, в течение трех месяцев привести свою деятельность в соответствие с требованиями постановления, а банки, которые пользуются услугами процессинговых учреждений-нерезидентов, в течение шести месяцев также привести свою деятельность в соответствие с требованиями документа.

Данное положение устанавливает общие требования НБУ к эмиссии банками-резидентами, филиалами иностранных банков электронных платежных средств и определяет порядок осуществления операций с их использованием.

Национальный банк Украины 12 ноября 2014 обязал банки настроить свои торговые терминалы на прием карт одной из украинских платежных систем, что является не чем иным, как административным продвижением Национальной системы массовых электронных платежей, которую вот уже почти 10 лет НБУ безуспешно пытается массово внедрить в стране, пишет profit.com.ua.

...Отсутствие интереса у банков в продвижении национальной платежной системы в одном из финансовых учреждений на условиях анонимности объяснили просто: «Если бы владельцев таких карт было много, и они могли прийти в магазин и без проблем рассчитаться такой картой, то банки сами нашли бы способ всячески поддержать таких клиентов. Но сегодня НСМЭП очень экзотический бренд, а экзотика банкам не нужна».

Похожего мнения придерживается и **Светлана Сироженко, заместитель начальника управления развития розничного бизнеса АО «ОТП Банк»:** «Составить конкуренцию доминирующим на украинском рынке зарубежным платежным системам НСМЭП мешает сравнительно небольшое количество точек приема карт и АТМ, а также невозможность использовать карты за рубежом». Тем не менее, по ее словам, «ОТП Банк» все же решил подключиться к системе из-за низких тарифов на обслуживание карт.

Александр Карпов, директор Украинской межбанковской ассоциации членов платежных систем ЕМА, считает, что, несмотря на недостатки НСМЭП, банки должны быть заинтересованы в ее развитии из-за рисков, связанных с чрезвычайно высоким уровнем зависимости от международных платежных систем:

– непредсказуемость изменений в операционных правилах платежных систем и отсутствие у банков и НБУ возможности влиять на это – юридический и ценовой риск;

– «долларизация» расходов банков, непредвиденное и не прогнозируемое введение платежными системами новых платежей за собственные услуги. При стабильных в национальной валюте доходах банков от карточного бизнеса – это валютный и ценовой риски;

– невозможность быстрого восстановления работоспособности украинского рынка платежных карт и обеспечение доступа клиентов к средствам на текущих счетах в случае отключения по техническим или иным причинам Украины от авторизационных шлюзов и каналов платежных систем – операционные и репутационные риски.

При этом *ключевым условием развития НСМЭП Александр Карпов считает трансформацию схемы управления этой платежной организацией, с привлечением к управлению независимых директоров и/или представителей акционеров негосударственного сектора.*

В то же время, как сообщил на условиях анонимности представитель одного из банков, НБУ мог бы взять за основу опыт развития китайской национальной платежной системы China UnionPay. Эта кобрендовая карта выпускается совместно с MasterCard, поэтому позволяет рассчитываться в любой точке мира, но одновременно несет во встроенном чипе информацию об участии владельца во всех подключенных социальных проектах страны.

Впрочем, о готовности НБУ и профильных министерств к запуску на базе карт НСМЭП давно обещанных социальных проектов совсем скоро можно будет судить на вполне конкретном примере. Согласно постановлению Кабинета Министров №718 от 11.09.2013, *Министерство образования и науки должно обеспечить организацию изготовления электронных студенческих билетов на базе НСМЭП с 1 января 2015 постепенно на всей территории Украины.* На сегодня ни Минобразования, ни НБУ никак не прокомментировали «проIT» свои успехи в вопросе подготовки к выполнению правительственного постановления *(НБУ разрешил 17 банкам выпускать электронные деньги // http://banker.ua/bank_news/banks/2014/11/19/1180471882/nbu-razreshil-17-bankam-vypuskat-elektronnye-dengi. – 2014. – 19.11).*

В листопаді Академія електронного управління та партнери почнуть допомагати уряду України у створенні е-урядування та розробці перших українських е-послуг.

Академія електронного урядування разом з Агентством міжнародного співробітництва у Швеції (SIDA) підписали угоду про співпрацю, в рамках якого буде надана *допомога в діяльності українського уряду у провадженні системи е-урядування, включаючи напрацювання концептуальної документації, планування дій е-урядування, підготовку відповідних законодавчих актів, стимулювання е-компетенцій, залучення*

громадськості до участі розвитку е-держави та розвиток е-послуг для населення та підприємств.

Зі слів **члена правління Академії електронного урядування Ханнеса Астока**, вищезазначена угода стала першим значним внеском в зусилля українського уряду у сфері розвитку е-урядування.

«Для Агентства з питань е-урядування України, яке розпочало свою діяльність в жовтні цього року, це перший міжнародний та широкомасштабний проект підтримки централізованого е-урядування. Починаючи з 2012 року, Академія електронного урядування сприяє співпраці урядів Естонії та Швеції в імплементації програмного забезпечення для е-урядування в органах місцевого самоврядування на Західній Україні», сказав Асток.

Протягом наступних 7 місяців Академія електронного урядування втілить в життя положення угоди за участі естонських, шведських та молдавських експертів. Проект фінансується Агентством міжнародної співпраці у Швеції (SIDA) та Міністерством іноземних справ Естонії. Загальна вартість проекту: 0,5 мільйонів євро (*Академія електронного урядування допоможе розвинути систему е-урядування в Україні // <http://www.ega.ee/node/1246>. – 2014. – 18.11*).

Самопровозглашеная «Луганская народная республика» заявляє о создании «центра электронного управления восстановлением «республики».

Задача центра заключается в том, чтобы не просто за короткие сроки осуществить комплекс восстановительных работ, но и обеспечить бесперебойную работу всех «министерств» и «управлений» – как в Луганске, так и в городах и районах, подконтрольных «ЛНР».

С помощью такого «центра» руководство псевдореспублики намерено передавать распоряжение всем «министерствам», а также через их отчеты контролировать их деятельность.

В частности, «ЛНР» планирует осуществлять подготовку к работе в зимний период всех социальных объектов, обеспечить углем всех жителей, которые используют печное отопление; создать запасы продовольствия, отремонтировать дороги, наладить бесперебойную связь со всеми населенными пунктами «республики» и др. (*«ЛНР» создает «центр электронного управления восстановлением «республики» // http://ru.tvi.ua/new/2014/11/04/lnr_sozdaet_centra_elektronnoho_upravleniya_vosstanovleniem_respubliki. – 2014. – 04.11*).

Регіональні ініціативи

У рамках обговорення державної політики у сфері електронного урядування в Україні 27 листопада в Ужгороді у приміщенні Закарпатської обласної державної адміністрації відбувся круглий стіл

на тему: «Цифровий порядок денний для України. Зелена книга: стратегія політики е-урядування».

... Під час круглого столу закарпатські експерти акцентували увагу на тому, що існуюча ситуація в Україні стосовно надання адміністративних послуг потребує негайного реформування, що передбачає: упорядкування системи адміністративних послуг; проведення реінжинірингу існуючих адміністративних процесів з метою їх оптимізації; запровадження електронних адміністративних послуг, що є найліпшим механізмом такого реформування. Особливу увагу потрібно звернути на готовність та вмотивованість працівників органів влади до надання електронних послуг. Окрім того, запровадження електронного урядування в сучасній Україні є потужним євроінтеграційним чинником, який надає дієвий імпульс гармонізації взаємодії органів влади з громадянами, громадськими організаціями, бізнесом та іншими органами влади відповідно до вимог та стандартів Європейського Союзу.

Начальник відділу інформаційно-комп'ютерного забезпечення апарату Закарпатської обласної державної адміністрації Володимир Малеш зазначив, що питання електронного врядування в Закарпатській області є надзвичайно актуальним виходячи хоча-б з того, що Закарпатська область межує з 4 країнами Європейського Союзу, що вимагає якнайшвидшої інтеграції до рівня інформаційної культури євроспільноти. З одного боку область потребує фінансових вливань для забезпечення мінімальних потреб у провадженні інформаційних технологій. З іншого боку, завдяки обласній програмі інформатизації, вже сьогодні створені і реалізовані цікаві проекти, що виробили практику, яку доцільно перейняти і використати у формуванні концепту електронного врядування по всій країні.

На посилення технічного захисту електронної інформації та захисту персональних даних звернув увагу **завідувач кафедру твердотільної електроніки фізичного факультету ДВНЗ „Ужгородський національний університет” Василь Різак**. Він підкреслив, що інформаційна безпека – це безпека, перш за все, державності України, а тому в цьому напрямку є над чим працювати.

Учасники засідання звернули увагу на те, що в областях та містах України запроваджуються різні системи електронного врядування і варто би узагальнити цю практику, вивішиви якісь критерії ефективності та економічної доцільності таких програм. Крім цього, дискусія закономірно зачепила проблему кадрового забезпечення, інформаційної інфраструктури та програми електронної демократії і відкритого уряду.

За підсумками круглого столу його учасники підготували ряд пропозицій *(В Ужгороді представили «Зелену книгу з електронного урядування в Україні» // <http://zakarpattya.net.ua/News/132620-V-Uzhhorodi-predstavlyu-Zelenu-knyhu-z-elektronnoho-uriaduvannia-v-Ukraini>. – 2014. – 28.11).*

Восени цього року ініціативна група жителів села та ГО «Етра – громадське об'єднання Наталки Криничанки» реалізували **мікропроект «Веб-портал громади села Деревні – як засіб реалізації права жителів села на участь в управлінні місцевими справами».**

Завдяки цьому жителі села Деревня (Жовківський район, Львівська область) матимуть можливість реалізувати свої права на доступ до публічної інформації, участі в управлінні місцевими справами та отримання якісних адміністративних послуг.

Офіційний портал села сприятиме жителям в:

1) ознайомленні з публічною інформацією, якою володіє сільська рада, заклади освіти, охорони здоров'я та культури, релігійні громади та ін., що розміщені на території села Деревні.

В першу чергу, це будуть рішення Деревнянської сільської ради, її виконавчого комітету, розпорядження сільського голови. Зазначимо, що до цього часу прийняті рішення публікувалися лише на дошці оголошень у приміщенні ради і то не завжди і не у повному обсязі. Але тепер кожен охочий зможе обговорювати проекти таких актів, подавати до них свої пропозиції та зауваження, подавати коментарі до пропозицій односельчан. У всіх з'явиться можливість визначати пріоритети розвитку села, звертати увагу посадовців на гострі проблеми, шляхом публікацій своїх пропозицій не лише до конкретних проектів документів, але і стосовно життєдіяльності громади.

2) отриманні адміністративних послуг в режимі онлайн. Зокрема, можна буде замовити довідку чи іншу документацію в режимі роботи сайту з наступним зворотнім повідомленням про час, коли такі документи будуть готові у спосіб, визначений Деревнянською сільською радою.

3) участі у вирішенні питань місцевого значення шляхом подання своїх пропозицій щодо покращення діяльності певного органу чи закладу на території села Деревні, пропозицій до проектів актів Деревнянської сільської ради та її виконкому.

Реалізатори цього проекту передбачають, що функціонування веб-сайту значно посилить контроль громади за виконанням посадовими особами своїх повноважень через сприяння у доступі до публічної інформації, можливості подання конкретних запитань до таких осіб та обов'язку їх давати відповіді на ці електронні запитання тощо.

Можливості жителів не обмежуватимуться лише вищенаведеним – громада здійснюватиме свою участь і в управлінні веб-порталом за допомогою редакційної комісії, яка обиратиметься загальними зборами жителів села. До повноважень такої комісії належатиме редакційний нагляд, контроль за діяльністю адміністратора (-ів) порталу, розгляд скарг на діяльність адміністратора (-ів) та ін.

Загалом, веб-портал стане основою спілкування громади села між собою, він буде платформою, на якій кожен зможе висловити свою думку і бути почутим та підтриманим.

Відкрита презентація веб-порталу відбудеться у неділю, 30 листопада 2014 року о 12.00 год., в приміщенні Народного дому під час загальних зборів жителів села (*Зелений Богдан В селі Деревня запроваджують електронне врядування, – розпочав роботу офіційний портал села // <http://www.civica.org/news/view.html?q=2344202>. – 2014. – 28.11*).

Керівник апарату Волинської облдержадміністрації Дмитро Дубняк під час прес-конференції, присвяченої презентації проекту «Цифровий порядок денний для України. «Зелена книга»: стратегія політики е-урядування», що відбулася 26 листопада у Луцьку:

...планується, що представники Національної академії державного управління при Президентові України частіше приїздитимуть на Волинь для співпраці з облдержадміністрацією. Так, підвищення кваліфікаційного рівня – дуже важливе завдання, зокрема, йдеться про керівників районного рівня. Як зізнався посадовець, якщо в області є кадровий резерв, то у районах із цим є проблеми.

Серед стратегічних завдань щодо впровадження електронного управління є завдання підготовки держслужбовців та посадових осіб місцевого самоврядування та їх мотивація.

«Є проблема вмотивованості державних службовців. Справа у тому, що це не лише додаткове навантаження на відповідному етапі, а й ще для нерадивих державних службовців – це втрата реальної влади над вирішенням різних питань і застосування специфічних механізмів спілкування між бізнесом та владою», – зауважив **директор Інституту вищих керівних кадрів Національної академії державного управління при Президентові України Андрій Семенченко**.

Дмитро Дубняк запевнив, що електронне урядування буде впроваджуватися у кожній міській, селищній та сільській радах. Він визнав, що чимало держслужбовців не готові до цього, але позиція голови ОДА, мовляв, полягає у тому, що тих, хто заважатиме цьому, будуть відсторонювати (*Не всі чиновники на Волині підтримують електронне урядування // <http://www.volynnews.com/news/policy/ne-vsi-chynovnyky-na-volyni-pidtrymuiut-elektronne-uriaduvannia>. – 2014. – 27.11*).

Вінниччина увійшла до переліку пілотних областей зі впровадження швейцарського проекту з електронного самоврядування EGAP.

Про це повідомляє кореспондент Укрінформу з посиланням на департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Вінницької ОДА.

«За результатами оціночної місії експертів, що відбувалась протягом 2014 року, Швейцарське бюро співробітництва визначило Вінниччину однією з чотирьох областей, які стануть пілотними у впровадженні проекту «Електронне урядування для підзвітності влади та участі громади» (EGAP)», – йдеться у повідомленні.

Згідно з повідомленням, проект впроваджуватиметься протягом 2015-2018 років за фінансової підтримки Швейцарського бюро співробітництва у відібраних регіонах і передбачатиме розробку інформаційних систем, які забезпечують електронну взаємодію між різними рівнями місцевої влади та громади.

Протягом наступних п'яти місяців Швейцарське бюро співробітництва шляхом міжнародного тендеру визначить виконавців проекту. Вже у березні 2015 року його організатори зможуть обговорити з керівництвом області наступні спільні кроки (*Вінниччина впровадить електронне урядування за швейцарські гроші* // http://www.ukrinform.ua/ukr/news/vinnichchina_vprovadit_elektronne_uryaduvannya_zhveycarski_groshi_1995601. – 2014. – 27.11).

У Вінниці в конференц-залі ГО «Подільська агенція регіонального розвитку» обговорили стратегію електронного урядування в Україні. Під час круглого столу на тему: **«Цифровий порядок денний для України. Зелена книга: стратегія політики е-урядування»** представники Робочої групи, що діє при віце-прем'єр-міністрі з питань регіонального розвитку та ЖКГ, представили «Зелену книгу державної політики у сфері електронного урядування в Україні». Участь у спілкуванні взяли представники місцевої влади, бізнесу та громадянського суспільства.

Як розповів **співголова Робочої групи з розробки урядової політики в сфері розвитку е-урядування Олег Левченко**, стратегія політики електронного урядування включає в себе 4 головних напрямки. Перший – електронний документообіг - дозволяє пришвидшити обмін інформацією між органами влади, усунути використання паперових довідок і спростити процес взаємодії між органами влади, другий – це надання електронних послуг (зокрема, адміністративних), третій – відкритість влади та доступ до урядових даних; четвертий – електронна демократія, тобто участь громадян в ухваленні рішень.

Не треба вважати, що досі в Україні нічого з е-урядування не діяло. Але все це розроблялось різними відомствами і працювало окремо. У нас досі не було єдиної системи, яка б виконувала функцію електронного помічника держави, комунікатора, яка б наближувала владу до людей. Тому йдеться про документ, який показує орієнтири для розвитку е-середовища в Україні. Необхідно якомога швидше почати працювати над розбудовою загальнонаціональної системи, ухвалити пакет законопроектів щодо активізації електронного урядування. Наприклад, перша послуга з тих, що незабаром будуть впроваджені, дозволить починати будівельні роботи, задекларувавши в електронний спосіб інформацію, яку раніше треба було подавати паперовим способом.

В Україні чимало електронних інструментів уже створено на регіональному та муніципальному рівні, і Вінниця є одним з кращих міст щодо електронного урядування, тому багато тутешніх розробок можна

брати за основу. Якщо ж говорити про конкретні цифри, то дослідження показали, що електронна послуга в 3,8 рази дешевша, ніж паперова, також електронна послуга надається більш ніж у 4 рази швидше, ніж паперова.

Директор департаменту регіонального економічного розвитку Вінницької обласної державної адміністрації Олександр Якубик: сьогодні влада має на меті забезпечити відкритість, цивілізованість та європейські стандарти і норми співпраці з громадянами, і найоптимальнішим вирішенням цього завдання є впровадження надання електронних послуг.

Щоб кожен громадянин міг без обмеження і приховування отримати послугу чи інформацію при найменших затратах часу, коштів та інших ресурсів. Всі ці 4 напрямки стратегії е-урядування будуть мати успіх, якщо розвиватимуться синхронно і системно. Для цього і був презентований до обговорення проект «Зелена книга», в процесі його обговорення наголошується на деяких проблемних питаннях та напрямках, які необхідно вирішити. Назад шляху у нас немає – ми хочемо стати цивілізованою європейською державою.

Область не один рік працює, щоб забезпечити надання адміністративних послуг за тими стандартами, які б задовольняли громадян. Найкращі адміністративні центри з надання електронних послуг розташовані у Вінниці, є міста і райони, в яких цей процес відбувається більш успішно, а є такі райони, де впровадження е-урядування лише стартує.

Дуже дієву допомогу надають міжнародні експерти, які мають практичний досвід і теоретичні напрацювання в напрямку побудови інфраструктури для електронного урядування на державному, центральному рівні, – розповів **директор департаменту інформаційних технологій Вінницької міської ради Володимир Романенко**, якого Олег Левченко представив як одного з розробників і впроваджувачів кращої в Україні – вінницької – системи електронного врядування. – Коли ми створювали окремі рішення в міській раді для надання певних послуг або автоматизації процесів, величезною проблемою було те, що відсутні були правила взаємодії з іншими органами. Все необхідне доводилося розробляти самим, не було чіткого розуміння, як діє система. Приємно, що цей процес іде публічно, з залученням альтернативних думок. Бо всі реєстри і бази, створені раніше, створювались без обговорення, окремими підрозділами, без можливості взаємодії, без можливості отримання з них даних у стандартному форматі.

Також учасники обговорення відзначили, що впровадження е-урядування на державному рівні не лише дозволить органам влади скоротити час виконання своїх функцій, а громадянам – скоротити час отримання послуг та підвищити їх якість. Це також зменшить вплив людського фактора, що призведе до зменшення ймовірності корупційних дій (*У Вінниці відбувся круглий стіл з обговорення «Зеленої книги електронного урядування в Україні»* //

http://pard.org.ua/u_vnnic_vdbuvsya_kruglij_stl_z_obgovorenniya_zeleno_knigi_elektronnoho_uryaduvannya_v_ukran.html. – 2014. – 26.11).

Експерти Робочої групи з розробки урядової політики в сфері розвитку електронного урядування та представники влади області презентували під час прес-конференції 26 листопада у Луцьку проект документу «Зелена книга», який містить аналіз проблем електронного урядування в Україні та пропозиції щодо їх вирішення.

До 2017 року у кожному населеному пункті Волині буде впроваджена політика електронного урядування. Про це стало відомо під час прес-конференції експертів Робочої групи з розробки урядової політики в сфері розвитку електронного урядування, 26 листопада. Повідомляє «Волинська правда». «Зелена книга» є планом впровадження е-урядування. В європейському досвіді — вона передує розробці конкретних нормативно-правових актів.

Дмитро Дубняк, керівник апарату Волинської обласної державної адміністрації розповів про те, що нині Волинська область - одна з чотирьох областей в Україні, у яких найкраще розвинуте електронне урядування, а луцький ЦНАП визнаний найкращим центром надання послуг. Відтак, за сприяння Швейцарії області виділять майже мільйон євро на реалізацію політики електронного урядування.

Андрій Семенченко, директор Інституту вищих керівних кадрів Національної академії державного управління при Президентові України відзначив, що нині у Волинській області існує е-урядування і напрацювання у цій сфері досить потужне. Та незважаючи на це, електронне урядування потребує вдосконалення та деяких реформ. Так, завдяки е-урядуванню українці матимуть доступ до даних в адміністративній сфері, а також матимуть захист своїх даних. Така система, за словами Семенченка, надасть владі прозорості і волиняни зможуть це відчутти. До 2017 року е-урядування планують запровадити у кожному населеному пункті області, без винятку (*На Волині до 2017 року буде електронне урядування // <http://www.pravda.lutsk.ua/ukr/news/69057>. – 2014. – 26.11).*

У Львові закінчила роботу Всеукраїнська конференція «Державна політика з електронного урядування: проблеми і виклики». Участь взяли і представники кількох рівненських районів.

Виступили як фахівці ІТ в т.ч із державної агенції яка займається впровадженням електронного урядування в Україні так і презентували свої досягнення у сфері електронного урядування та адміністративних послуг міські і обласні чиновники, представники НГО і бібліотек з Рівненської, Вінницької, Закарпатської, Львівської, Івано-Франківської.

Деякі виступи просто вражали. Швидше не виступи, які часто були дещо затягнутими і монотонними, а саме презентації. Професійні, якісні, інформативні. Як у представників півмільйонних міст-лідерів в цій сфері

так і у 2 тисячних громад. *Схвальні відгуки прозвучали і про проект ГЦУ Аналітичного центру розвитку «ЗЕОН» та виступ про досвід діяльності організації, який на конференції здійснив його керівник Микола Орлов.*

З Рівненщини у форумі прийняли представники з Дубенщини, Острожчини, Сарн, Кузнецовька, а також Мізоцької бібліотеки Оксана Пальчевська та координатор проекту Руслана Стасюк з ВРЦ. Участь у Конференції стала можлива завдяки добрій волі та підтримці польського уряду і запрошенню від «Європейського діалогу» зі Львова (*Представники Рівненщини обговорювали електронне урядування на Всеукраїнській конференції // <http://www.rivne1.tv/Info/?id=40720>. – 2014. – 23.11).*

На сайті Муніципально-громадського центру Е-урядування створено інтерактивну карту, що містить інформацію про Центри надання адміністративних послуг 100 найбільших міст України.

У рамках проекту **ГО «Подільська агенція регіонального розвитку» «100 міст – крок вперед. Моніторинг інструментів електронного урядування, як основи надання адміністративних послуг»** коаліцією неурядових організацій у складі ГО «Подільська агенція регіонального розвитку», Асоціація міст України, ВГО «Громадянська мережа «ОПОРА», Transparecy International Україна, за підтримки Програми розвитку ООН в Україні та фінансової підтримки Європейського Союзу, було здійснено моніторинг рівня впровадження та розвитку інструментів електронного урядування в 100 найбільших містах України.

У ході моніторингу експертною групою проекту, до якої увійшли представники Національної академії державного управління при Президентові України, було *оцінено рівень розвитку офіційних веб-сайтів та систем електронного документообігу органів місцевого самоврядування, а також організацію діяльності Центрів надання адміністративних послуг міст України.* Дослідження стало одним із наймасштабніших у даній сфері та дало змогу оцінити рівень та якість використання технологій е-урядування, що є основою розвитку електронних адміністративних послуг, проаналізувати, які зміни відбулись протягом року, виявити основні тенденції та наявні проблеми при їх впровадженні.

На основі результатів моніторингу Центрів надання адміністративних послуг було створено інтерактивну карту, на яку нанесено інформацію про ЦНАП 100 найбільших міст України, отриману в ході дослідження. Окрім контактних даних центрів, на карті розміщено інформацію про окремі аспекти діяльності ЦНАП – умови, створені для людей з обмеженими фізичними можливостями, механізми дослідження думки споживачів, що використовуються в Центрі, можливість та способи попереднього запису до ЦНАП, супутні послуги. Окрім того, кожен відвідувач сайту може залишити на карті коментар, відгук чи пропозиції щодо удосконалення карти та методології дослідження тощо (**Створено**

інтерактивну карту «Центри надання адміністративних послуг 100 найбільших міст України» // <http://www.e-gov.in.ua/news/stvoreno-interaktivnu-kartu>. – 2014. – 03.11).

Експертний погляд

Коментар до публічного обговорення «Зеленої книги»:

Tim Tretyak, Manager в Hewlett-Packard:

Хорошая идея.

Однако есть несколько более глубинных проблем в нашем госуправлении, касающихся в равной степени и ИТ. Они вкратце описаны в большом документе, однако (насколько я его осилил) решений там предложено не было.

Первая и самая главная проблема – проблема мотивации персонала.

Причем она касается не только сотрудников ИТ госорганов, но в первую очередь их руководителей. Задайте себе вопрос (он будет вполне валиден и для них) – зачем им заниматься автоматизацией и введением электронных услуг в своем ведомстве?

Откинем коррупционно-откатную составляющую, предположим руководитель кристально честен.

Какие цели стоят перед ведомством и что получает лично руководитель (министр) за их выполнение, перевыполнение, невыполнение?

Есть ли у него какие-либо мотиваторы сокращать затраты и ускорять работу? Вводить новые сервисы и услуги? Оптимизировать и избавляться от неэффективных и ненужных? И важнее ли эти параметры принадлежности к правящей партии?

Гольй энтузиазм и патриотизм не работают больше 2-3 месяцев. Что весьма наглядно показали примеры энтузиастов и патриотов Терехина и Шереметы, например.

Так что первым делом нужно срочно приглашать тот же Нау Group, например (много лет занимается мотиваций в Белом Доме) и разрабатывать систему КРІ и бонусов для высшего аппарата управления. И только когда она будет внедрена и, скажем, министр соцполитики, сэкономив 10 млрд из пенсофонда путем вычистки оттуда мертвых душ и введения персонального учета накоплений, получит в конце года 0.1% от этой суммы в виде бонуса – вот тогда к ИТ-шникам выстроится очередь из чиновников и будет реальный шанс внедрить и электронное правительство, и кардинальное упрощение процедур и т.д. (*Зеленая книга по электронному правительству // (<http://dou.ua/forums/topic/11775>). – 2014. – 27.11).*

Фінансовий експерт Олександр Жолудь:

«Корупція, один з головних чинників, через який Адміністрація Президента буде сповільнювати та будь-якими шляхами відтягувати

перехід на електронний документообіг. Електронне урядування – один із заходів у боротьбі з корупцією, оскільки чиновник не матиме можливості приховати якийсь документ або прискорити його розгляд в чііхось лобістських інтересах, і всі документи будуть перед очима, в загальнодоступному користуванні».

За його словами, для того, щоб перейти на рівень електронного документообігу, який є в країнах Балтії, зокрема Естонії, де ця система практично досконала, потрібно буде кілька років.

У країнах Європи та США вже давно працює електронна система обігу документів. Україні, що прагне в Євросоюз, також без неї не обійтися, але для цього потрібно кілька років і близько 50 мільйонів гривень *(АП буде відтягувати перехід на електронний документообіг через корупцію // www.slovoidilo.ua/articles/5710/2014-11-12/perehod-na-elektronnyj-dokumentoborot-budet-stoyat-okolo-50-mln-grn.html. – 2014. – 12.11).*

3 листопада 2014 року, в Києво-Могилянській Академії відбулася лекція Якуба Вигнанського, відомого польського експерта, автора банку даних громадських організацій Польщі та президента організації «Форум неурядових ініціатив», на тему «Суспільство 2.0. Як використовувати публічну інформацію для контролю влади та участі у прийнятті рішень».

«Е-урядування це інструмент який можна використовувати для управління, контролю демократії щодня, а не раз на чотири роки», – зазначив пан Вигнанський.

Під час лекції Якуб Вигнанський розповів про досягнення в техніці та новітні технології, які можна використовувати як інструменти впливу на життя громади та держави. Він зауважив, що «технологія це засіб досягнення мети. І треба чітко усвідомлювати заради чого ми використовуємо технології, адже так само як і допомогти, технології можуть, і зашкодити». Нові технології, особливо соціальні мережі, на разі, мають величезний вплив на формування суспільної думки, оскільки є доступ до великої кількості джерел. З негативної сторони потрібно усвідомлювати, що з'являються нові методи маніпулювати думкою.

Розповідаючи про досвід Польщі в провадженні е-урядування та е-демократії, пан Вигнанський наголосив на тому, що штучно створити нове суспільство неможливо. «Творення громадянського суспільства це довготривалий шлях, за умови націленості на результат». Він пояснив, що такий процес супроводжується помилками й головне це мати сили та насагу йти вперед до мети.

«Люди сприймають демократію, як опозицію до влади. Можливість керувати державою на місцевому рівні, це мікрокосмос покращення. “Demos” для одних – означає плебс, для інших – це свідомі громадяни, які турбуються про державу. Під час революції Гідності, ми побачили мікрокосмос українського суспільства. Громадян, які турбуються за власну державу». В Україні вже зараз є всі можливості для того, щоб

впроваджувати е-демократію (*Новітні технології – це не лише соцімережі та оперативні новини, але можливість залучитися до державотворення // etransformation.org.ua/2014/11/05/305. – 2014. – 05.11*).

Відмінності між традиційним здійсненням влади та системи нового управління, які досліджувалися впродовж кількох років.

<i>Відмінні ознаки</i>	<i>Традиційне здійснення влади</i>	<i>Система нового управління</i>
1	Засноване на виконанні команд і контролі	Засноване на договорі і згоді
2	Більшу увагу приділяє праву і регламентам	Більшу увагу приділяє не примусовим нормам, колективним рекомендаціям, моральним угодам
3	Здійснюється урядами, бюрократією, парламентами	Застосовує такі форми, як комісії, форуми, великі демократично організовані групи
4	Інформація більш централізована і засекречена	Ґрунтується на відкритій інформації про діяльність органів влади

Реалізація концепції електронного уряду не просто підвищує ефективність роботи державного апарату, а, по суті, створює передумови для формування принципово нової моделі демократії – цифрової демократії, заснованої на повнішому підпорядкуванні урядової діяльності суспільству й на можливості прямої участі громадян у вирішенні державних і місцевих питань шляхом online голосування. І це головна відмінність електронного уряду від традиційного (*Шиян А. Традиційний та електронний уряд: концептуальні відмінності // <http://webstyletalk.net/node/968>. – 2014. – 01.11*).

Зарубіжний досвід

Проект Clear Streets (т.е. «Чистые улицы») позволяет жителям Чикаго следить за работой снегоуборочной техники.

Приложение разработано организацией Open City, активно использующей открытые данные Чикаго для создания различных проектов. Сервис Clear Streets был создан по заказу городских властей: с помощью GPS местные жители могут отслеживать пройденный техникой маршрут и ее местонахождение в настоящий момент.

Кроме того, сервис предлагает пользователям ознакомиться с общей статистикой – где и сколько убрано снега. Также есть опция поиска по конкретному адресу (*В Чикаго за снегоуборочной техникой можно*

проследить в режиме онлайн // <http://open.gov.ru/infopotok/5511131>. – 2014. – 27.11).

Власти Мьянмы намерены создать онлайн-платформу «электронного правительства». Ожидается, что она будет разработана на основе открытого исходного кода с использованием опыта властей Вьетнама.

Первый этап запуска состоится в конце 2014 года – функции на этом этапе позволят чиновникам работать с данными от граждан, а также упростят межведомственный обмен данными.

В 2015 году платформа будет переведена в облако, появится возможность хранения большего количества данных, а также появится ее мобильная версия.

Во вьетнамском городе Дананг аналогичная платформа была запущена в июле этого года, также такой проект действует в Ханое *(В Мьянме разработают платформу «электронного правительства» // <http://open.gov.ru/infopotok/5511119>. – 2014. – 21.11).*

Индийский штат Уттаракханд создаст цифровую интерактивную карту территорий.

Так местные власти намерены определить территории, подверженные частым наводнениям и другим природным катаклизмам и повысить качество и оперативность реагирования на чрезвычайные ситуации.

Решение о создании такой карты было принято после разрушительных наводнений и оползней, произошедших в Уттаракханде в прошлом году. Правительство штата намерено использовать ГИС для сбора и анализа данных по каждому району. По мнению министра штата Хариша Равата (Harish Rawat), геопространственные технологии позволяют нанести на карту порядка 100 зон риска и создать маршруты эвакуации жителей *(Индийское правительство создаст специальную цифровую карту // http://www.egov-center.ru/news_egov/news_14_11_20. – 2014. – 20.11).*

Министерство юстиции России представило доработанный законопроект, прописывающий процедуру подачи в суд электронных документов. В перспективе можно будет не только подавать через Интернет иски в суды общей юрисдикции, но и использовать цифровые документы в качестве доказательств в суде.

Все тонкие моменты, связанные с использованием электронных документов в рамках судопроизводства, прописывает проект поправок в Уголовно-процессуальный, Гражданский процессуальный и Арбитражный процессуальный кодексы.

Например, в УПК вводится новая статья: «Порядок использования электронных документов в уголовном судопроизводстве». Ее нормы дают возможность участникам процесса направлять ходатайства, заявления, жалобы и прилагаемые к ним документы в электронном виде через

заполнение спецформы документа на официальном интернет-сайте органа следствия, прокуратуры или суда. Иными словами, по Сети можно будет направить официальную бумагу не только в суд, но даже следователю или прокурору.

Предусматривается, что приговор, определение, постановление и иные процессуальные решения также могут быть изготовлены в электронной форме. **Юрист Вячеслав Голенев:** «Это означает, что человеку больше не придется стоять в очередях в канцелярии суда, чтобы получить судебное решение. После того, как будет определен порядок, судебное решение можно будет получить по электронной почте, что очень удобно».

Участники процесса смогут представлять суду доказательства в виде электронного документа. Такие документы могут быть представлены на любом носителе информации, но должны быть также подписаны электронной подписью их отправителя, говорится в проекте. Проще говоря, во время процесса адвокат сможет передать судье флешку с нужными файлами. Срок вступления в силу будущего федерального закона предлагается установить с 1 января 2016 года (*Минюстпредлагает узаконить подачу в суд электронных документов // <http://www.rg.ru/2014/11/17/sud.html>. – 2014. – 17.11*).

Новозеландский национальный совет по делам электронного здравоохранения инвестирует 2,5 миллиона долларов США в расширение доступа граждан к своим медицинским картам и записи к врачам в режиме онлайн.

Специальные порталы, разработанные для пациентов, позволяют получать доступ к личной медицинской информации вне зависимости от местонахождения пользователя. Речь идет о доступе к результатам лабораторных исследований и выпискам о назначенных препаратах. Также будет возможно общение с медицинским персоналом в режиме онлайн. В настоящее время такими порталами пользуются 35 000 человек.

Врачи также получают возможность выходить на связь со своими пациентами, оставляя заметки напротив результатов исследований – так, пациенты будут проинформированы о состоянии своего здоровья и, если все в порядке, у них не будет необходимости в повторном посещении врачей.

В настоящее время Министерство здравоохранения Новой Зеландии работает над интеграцией системы в различных медицинских центрах (*Новая Зеландия предоставляет местным жителям доступ к электронным медицинским картам // <http://gosman.ru/?news=37912>. – 2014. – 14.11*).

По заказу Министерства образования Австралии Университет Тасмании протестирует использование открытых данных в аналитике посещаемости и успеваемости студентов.

Система будет отслеживать посещаемость, результаты экзаменов и моделировать общую картину успеваемости по университету. Это позволит преподавателям корректировать план лекций и уделять некоторым студентам больше внимания. В свою очередь, студенты будут знать о тестировании системы и начнут меньше пропускать занятия. Кроме того, такая аналитика данных позволит руководству университета корректировать учебный план и расписание.

В случае успешной реализации пилотный проект будет внедрен в другие учебные заведения Австралии для повышения качества образования *(В Австралии тестируют использование открытых данных в сфере образования // <http://open.gov.ru/infopotok/5511102>. – 2014. – 14.11)*.

Список электронных услуг, оказываемых в Азербайджане центральными органами Исполнительной власти, расширен на три услуги. Об этом говорится в решении Кабинета министров страны, обнародованном в четверг в официальной печати.

В этой связи внесены дополнения в решение №191 Кабмина от 24 ноября 2011 года об утверждении «Списка видов электронных услуг» и «Правила оказания электронных услуг центральными органами Исполнительной власти по конкретным сферам».

По совместной инициативе министерств юстиции, связи и высоких технологий, труда и социальной защиты и Государственного агентства по услугам гражданам и социальным инновациям при Президенте Азербайджана отныне в электронной форме будут оказываться услуги регистрации уведомлений трудовых договоров и предоставления информации об этом работодателю, предоставления уведомлений о трудовых договорах работникам.

Кроме того, предусмотрено предоставление в электронной форме медико-социальными экспертными комиссиями информации о прохождении медицинского обследования *(Велиев Г. В Азербайджане расширен список e-услуг // <http://www.trend.az/business/it/2332438.html>. – 2014. – 13.11)*.

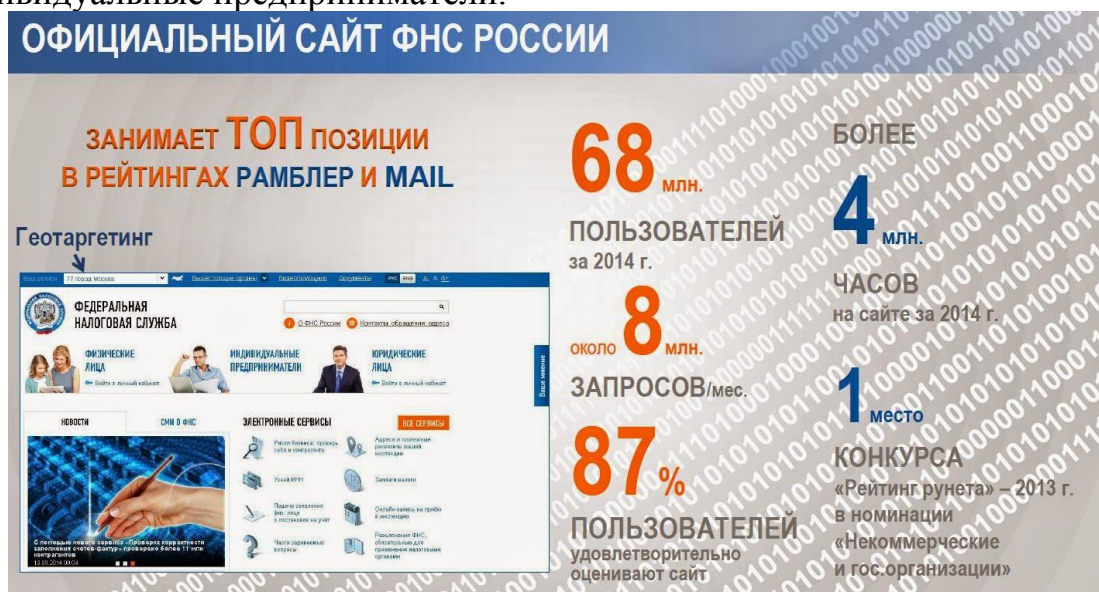
28 октября 2014 прошло заседание Правительственной комиссии по использованию информационных технологий для улучшения качества жизни и условий ведения предпринимательской деятельности. Среди представленных комиссии докладов одним из основных был **доклад руководителя Федеральной налоговой службы (ФНС) Михаила Мишустина об оптимизации механизмов предоставления приоритетных государственных услуг ФНС в электронной форме:**

– На Едином портале государственных услуг представлено 10 сервисов ФНС, наиболее популярными из них являются сервисы «Узнай свой ИНН», «Узнай свою задолженность», а также постановка физического лица в налоговом органе на учёт через интернет.

– Во исполнение федерального закона № 210 «Об организации и предоставлении государственных и муниципальных услуг» ФНС задействована как поставщик данных для оказания более 300 государственных услуг 1640 федеральным и региональным органам власти и органам местного самоуправления.

– В системе межведомственного электронного взаимодействия зарегистрировано 20 сервисов, которые обеспечивает ФНС, и в 2014 году на них поступило порядка 34 млн. запросов, что на 11 млн. больше, чем за аналогичный период 2013 года.

– Официальный сайт ФНС в 2014 году посетило 68 млн. пользователей, ежемесячно поступает 8 млн. запросов. 70% аудитории сайта составляют физические лица, 20% – юридические лица, 10% – индивидуальные предприниматели.

Наиболее востребованы на сайте ФНС интерактивные сервисы, которых в настоящее время 38. Ежегодное число запросов к этим сервисам стабилизировалось на цифре 580 млн обращений. Это такие сервисы, как «Риски для бизнеса», которые позволяют найти в Едином государственном реестре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей любую компанию, получить по ней информацию о генеральном директоре вплоть до его адреса, что, по словам Мишустина, «позволяет проверить, не рискует ли ваш бизнес, если компания, с которой заключается договор, в частности, имеет руководителей, которые содержатся в реестре дисквалифицированных лиц» или «компания находится по месту массовой регистрации (квазиоднодневка)». Проверку можно осуществить по ИНН, по названию компании, по региону. На сегодняшний день число запросов к этому сервису достигает 2 млн. в день.

Сервис, позволяющий осуществить в онлайн-режиме государственную регистрацию в качестве юридического лица или индивидуального предпринимателя, в промышленной эксплуатации уже с 2012 года. На сегодняшний день с помощью сервиса на государственную регистрацию уже направлено 140 тыс. заявлений индивидуальных предпринимателей и

только 1400 – от юридических лиц. Юридические лица посылают для регистрации представителей, – причём, как прокомментировал этот факт М. Мишустин, «что бы ни делали, как бы ни упрощали...». Юридические лица больше доверяют юридическим компаниям.

Кульминацией взаимоотношений с налогоплательщиком М. Мишустин назвал сервис «Личный кабинет налогоплательщика – физического лица», где гражданин может видеть всё то, чем он владеет на праве собственности, все начисления, и иметь возможность быстро при помощи всех возможных средств – мобильной связи, интернет-банкинга – оплатить причитающиеся по закону налоги.

Недавно число пользователей этого сервиса превысило 10 млн., и за истекший период 2014 года граждане оплатили онлайн налоговых платежей через кабинет на сумму более 1,5 млрд. рублей. Число пользователей сервиса еженедельно растёт на 100 тысяч. В 2013 году была реализована возможность авторизоваться в сервисе без личного визита в инспекцию (при наличии сертификата ключа усиленной квалифицированной электронной подписи), возможность заполнить онлайн-декларацию по форме 3-НДФЛ и направить её в налоговый орган. В 2014 году реализовано отображение в личном кабинете сведений о доходах по форме 2-НДФЛ, которые гражданину нужны, чтобы знать, сколько доходов он получил.

В январе 2014 года ФНС запустила в промышленную эксплуатацию сервис «Личный кабинет юридического лица». Это, по словам М. Мишустина, позволяет практически все виды взаимодействия с налоговой службой осуществлять, не приходя к инспектору в налоговую инспекцию.

Сейчас налоговая служба разрабатывает новый сервис – личный кабинет налогоплательщика для индивидуального предпринимателя (*Оптимизация механизмов предоставления приоритетных государственных услуг Федеральной налоговой службой в электронном виде // [http://rusrim.blogspot.com/search/label/электронное правительство](http://rusrim.blogspot.com/search/label/электронное_правительство). – 2014. – 13.11).*

Жители Гонконга могут пользоваться услугами публичных библиотек буквально на ходу благодаря новому мобильному приложению под названием MyLibrary, которое доступно для устройств на базе iOS и Android.

С помощью приложения читатель может войти в личный кабинет и настроить специальные уведомления – например, о том, что необходимо забрать зарезервированную книгу, когда она станет доступна, а также напоминание, когда срок пользования будет подходить к концу.

Кроме того, через приложение можно искать и бронировать необходимую литературу, а также получать информацию о новых поступлениях (*В Гонконге появилось мобильное приложение для*

читателей библиотек // <http://open.gov.ru/infopotok/5511086/>. – 2014. – 10.11).

Индия уже давно экспериментирует с технологиями, и уже даже созданы основы нормативно-правовой базы в виде Закона об информационных технологиях 2000 года (Information Technology Act), который, правда, необходимо срочно отменять или исправлять. У этого закона много недостатков, одним из которых является необязывающий характер обязательств индийского правительства в области электронного правительства. Цели и контрольные показатели Национального плана Индии в области электронного правительства (National E-Governance Plan, NEGP) также не были достигнуты. В результате Индия провалилась на обоих фронтах электронного правительства и электронного управления.

В то время, как Индия все еще пытается справиться с освоением базового технологического уровня, сформированное партией «Бхарата Джаната парти» (БДП, «Индийская народная партия») правительство объявило о таких проектах, как «Электронная Индия» и «Интернет вещей», которые сильно полагаются на технологии. Эти проекты нацелены на расширение оказываемых широкой общественности услуг в таких областях, как здравоохранение, образование, судебные и юридические услуги и т.д.

Что касается судебной системы, то мы все еще пытаемся к концу октября 2014 года создать первый в Индии электронный суд. В таких условиях достижение цели по созданию в Индии электронного правосудия по-прежнему остается далекой мечтой. Национальный проект в области электронного правосудия также страдает от отсутствия техно-правовых компетенций, необходимых для его осуществления. Так, например, у нас в стране имеется один-единственный учебный центр для подготовки специалистов для электронных судов (это всё же на один центр больше, чем в России :) – Н.Х). Существует неотложная потребность в развитии в Индии навыков в области электронного правосудия, с тем, чтобы проект электронного правосудия мог стать реальностью.

Тем не менее, нельзя сказать, что в этой области не было никакого прогресса. Индийская судебная система взяла на себя задачу опережающего внедрения технологий для юридических и судебных целей. Например, судебные уведомления могут быть присланы по электронной почте, Высокого суд Дели разработал порядок подачи документов в электронном виде, свидетельства о регистрации брака могут быть получены с использованием видеоконференционной связи и т.д.

Если Индия хочет реально достичь своих благородных целей по обеспечению доступности правосудия для маргинализованной части населения страны, то следует автоматизировать судопроизводство, обеспечить долговременную сохранность электронных документов, а также сделать многое другое. Одно лишь написание политик пользы не даст, здесь важна практическая реализация. Правительство БДП должно

сделать упор на реальное внедрение, а не на разработку политик и стратегий, которые остаются на бумаге (**Приянка Шарма Индии необходимо «электронное правосудие» // [http://rusrim.blogspot.com/search/label/электронное правительство](http://rusrim.blogspot.com/search/label/электронное_правительство). – 2014. – 10.11).**

Президент Франции объявил о плане, включающем 50 мер, упрощающих государственное управление и деловую деятельность, и в значительной степени связанных с переводом в электронный вид документооборота как для физических, так и для юридических лиц.

11 миллиардов евро – такова экономия, которую правительство надеется добиться к 2017 году с помощью объявленных Франсуа Олландом мер по упрощению. Президент представил программу из 50 мер, реализация которых должна начаться до завершения его президентского срока и предусматривающих упрощение административных процедур для физических лиц, введение электронной идентификационной карты для компаний ... и для всех – перевод документов в электронный вид.

Третью французов уже представляет сведения о своих доходах через интернет. За десять лет электронное декларирования прижилось среди налогоплательщиков, которые более склонны к переходу на электронные технологии. Правительство хочет распространить эту практику на другие виды административных документов – «к 2016 году все формы можно будет заполнять в онлайн-режиме и передавать через облако в уполномоченные органы».

Что касается коммерческих организаций, то электронное взаимодействие – уже реальность во взаимоотношениях с налоговыми органами при осуществлении налогового контроля. С 1 октября 2014 года они смогут декларировать НДС посредством интернет-процедур, а также должны подавать через интернет предварительные извещения о найме (déclarations préalables à l'embauche, DPAE – если заявлений свыше 50). А с 6 октября 2014 года компании смогут воспользоваться удобством процедур электронного заполнения форм, в которые будут предварительно занесены уже известные государственным органам данные.

Начиная с лета 2015 на сдачу налоговых деклараций повлияет ввод в эксплуатацию интернет-приложения (проект SidecarWeb), которое позволит организациями сократить количество представляемых данных и подавать в электронном виде необходимые подтверждающие документы.

Наконец, к 2017 году будет взят курс на обязательное использование электронных счетов-фактур в рамках государственных закупок (**Бруно Тексье Франция: Франсуа Олланд представил меры по переходу на электронные технологии // [http://rusrim.blogspot.com/search/label/электронное правительство](http://rusrim.blogspot.com/search/label/электронное_правительство). – 2014. – 08.11).**

Министерство связи и массовых коммуникаций Российской Федерации сообщает о том, что среди ИТ-предприятий, получивших государственную поддержку, появились компании Крыма и Севастополя. Среди них ООО «Алвион Европа» (Севастополь), ООО «ЭКСТЕРТЕК» (Севастополь), ООО «Криснет» (Симферополь). Соответствующий приказ о предоставлении государственной аккредитации организациям, осуществляющим деятельность в области информационных технологий, подписал **глава Минкомсвязи России Николай Никифоров**.

«После утверждения на законодательном уровне ряда существенных преференций для ИТ-бизнеса в 2014 году мы фиксируем большое количество предприятий, получающих доступ к предусмотренным льготам. К настоящему моменту их число превысило полторы тысячи. И мы рады отметить, что теперь возможность работать в российской юрисдикции и получать те же самые облегченные условия ведения бизнеса есть и у крымских ИТ-компаний. Рассчитываем на рост этого сектора на полуострове».

После получения аккредитации Минкомсвязи России ИТ-компаниям Крыма и Севастополя стали доступны существенные преференции: пониженные тарифы страховых взносов – 14% от выплат в пределах базы для начисления страховых взносов, составляющей на 2014 год 624 тысячи рублей на одного работника в год, и 0% от выплат свыше указанной предельной базы; возможность в упрощенном порядке привлекать к трудовой деятельности высококвалифицированных иностранных специалистов; право включать расходы на приобретение электронно-вычислительной техники в состав материальных расходов в размере полной стоимости такого имущества по мере ввода его в эксплуатацию.

Всего в Минкомсвязи России зарегистрировано уже шесть компаний из Крымского федерального округа (***ИТ-компании Крыма и Севастополя аккредитовались в Минкомсвязи России для получения льгот // http://minsvyaz.ru/ru/news/index.php?id_4=44972. – 2014. – 07.11).***

Европа находится на переломном этапе, сталкиваясь с растущим разрывом между потребностями в преобразованиях на основе цифровых технологий с одной стороны, и наличием навыков, ноу-хау и способностей рабочей силы – с другой. Для того, чтобы использовать потенциал новых технологий и не отставать в глобальной конкуренции, Европа срочно нуждается в наращивании рабочей силы, владеющей электронными навыками. Действуя совместно, промышленность, образование и государство имеют возможность осуществить долгосрочные программы и добиться успеха, который обеспечит новые рабочие места, конкурентоспособность и рост.

«Манифест об электронных навыках» (eSkills Manifesto) – это план того, как добиться осуществления данной цели. Новая, третья по счету редакции манифеста основывается на сопоставлении ряда точек зрения. С этим документом обязательно нужно познакомиться всем, кто

заинтересован в приобретении, развитии и сохранении «электронных» талантов в 21-м веке. Статьи, написанные экспертами в области электронных навыков (в том числе высшими руководителями корпораций, видными учёными, ведущими исследователями рынка и экспертами по странам) дают полномасштабное представление о положении дел во всех секторах общества.

Будет также выложена дополнительная информация по странам. Будут подготовлены переводы манифеста на 22 языка.

Содержание манифеста следующее:

Предисловие

Введение

Общая картина

Глава 1. Электронные рабочие места будущего

Глава 2. Ориентированная на отдачу ИТ-служба

Глава 3. Эффект глобализации

Глава 4. Проблемы «электронного лидерства»

Глава 5. Новое инновационное образование

Глава 6. Новые электронные таланты

Глава 7. «Большая коалиция» по обеспечению электронных рабочих мест

Глава 8. Видение будущего

Биографии авторов

Библиография и ссылки

(Европейская Комиссия опубликовала новую редакцию «Манифеста об электронных навыках» // http://rusrim.blogspot.com/2014/11/blog-post_18.html. – 2014. – 02.11).

Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування

теоретичні питання

Баришніков К. Реалізація проектів електронного урядування в органах місцевого управління України [Електронний ресурс] / К. Баришніков, Є. Лук'яненко // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2014. – Вип. 2. – С. 259–265. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/dums_2014_2_28.pdf. – Назва з екрана.

Вировий С. Соціально-політичний моніторинг як складова інформаційно-аналітичного забезпечення публічного урядування [Електронний ресурс] / С. Вировий // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2014. – Вип. 2. – С. 72–79. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/dums_2014_2_10.pdf. – Назва з екрана.

Галаган Л. Формування оптимальних моделей е-урядування та їх реалізація на основі методик бенчмаркінгу [Електронний ресурс] / Л. Галаган // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. – 2014. – Вип. 39. – С. 289–297. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/npnbuimviv_2014_39_26.pdf. – Назва з екрана.

Дяченко Н. П. Публічне урядування: стан та тенденції становлення в Україні / Н. П. Дяченко // Ефективність державного управління. – 2014. – Вип. 39. – С. 303–309.

Пальчук В. Шляхи активізації участі сучасних бібліотек в інформаційному супроводі реалізації концепції електронного урядування в Україні [Електронний ресурс] / В. Пальчук // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. – 2014. – Вип. 39. – С. 122–137. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/npnbuimviv_2014_39_12.pdf. – Назва з екрана.

зарубіжний досвід

Андрєєва О. М. Електронне урядування країн Скандинавії: становлення та розвиток [Електронний ресурс] / О. М. Андрєєва // Проблеми міжнародних відносин. – 2014. – Вип. 9. – С. 154–168. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pmv_2014_9_11.pdf. – Назва з екрана.

Борисова А. С. Аналитическая оценка развития электронного правительства регионов России на основе системно-функционального подхода / А. С. Борисова // Актуальные проблемы экономики и права. – 2014. – № 1. – С. 94–101.

Бунова Е. В., Шурыгин А. Н. Функциональная модель эффективного управления проектом "Электронное правительство" / Е. В. Бунова, А. Н. Шурыгин // Научно-техническая информация. Серия 2, Информационные процессы и системы. – 2014. – № 7. – С. 1–5.

Велизаде Э. Электронный формат: услуги портала e-government пользуются большой популярностью / Эльмир Велизаде // Российская газета. – 2014. – № 44. – С. 11.

Кабылинский Б. В. IT - технологии и государственное управление / Борис Васильевич Кабылинский // Власть. – 2014. – № 3. – С. 98–101.

Национальная стратегия по развитию информационного общества в Азербайджанской Республике на 2014–2020 годы: утверждено Распоряжением Президента Азербайджанской Республики от 2 апреля 2014 года // Бакинский рабочий. – 2014. – № 65. – С. 4–5.

Пономарева Н. В. Налоги в электронном государстве и процессы информатизации / Н. В. Пономарева // Финансы. – 2014. – № 1. – С. 19–22.

Тешаев А. Новые возможности "Электронного правительства": [об итогах пресс-конференции, посвященной вопросам деятельности и развития Единого портала интерактивных государственных услуг] / Андрей Тешаев // Народное слово. – 2014. – № 21. – С. 2.

Чайка И. Ю. Организационные формы информационного общества в современном мире / И. Ю. Чайка // Труд. Профсоюзы. Общество. – 2014. – № 2. – С. 108–112.